Marafkó László

Az éltető titok
– avagy földműveséssel Covid-órán

Már az Elődember (sic!, mert az előember más, szerényebb rokon) is mindig átérezte a rejtélyes vonzást. Ha felkelt, a tagjaiban. Ha fára, sziklára mászott, akkor az időnkénti zuhanásban. Ha elejtett állatot cipelt, annak a súlyában. Ami mindig a föld felé tartott. S még tovább – ha gödörbe, szakadékba esett bele. Mindig lefelé, valami felé, ami arra rejtőzik.

A homo sapiens fényességes tagja, Newton Izsák – állítólag – a fáról lehulló alma láttán (fején koppanva?) azonosítja a gravitációt, a tömegvonzást. Az önmagát nagy dicsőségben látó ember úgy érzékeli, hogy minden a Föld középpontja felé veszi, venné az irányt, ha hagynák a közbülső elemek.

Vajon miért?

S ugyanez a középpont felé tendálás az anyag kisebb részeiben, az atomokban s azon túl is. Túl? A parányi s még parányibb alatti világban.

Vajon hova, meddig?

A kíváncsi ember, aki már szétnézett az űrben, vajon mit lát az óriás távcsöveken az állítólag egyre gyorsabban táguló űrben? Hogy a maguk is középpontnak bizonyult csillagok milliárjai galaxisként, lassú körtáncban kerengnek ugyancsak egy (vagy több?) középpont körül, s közelednek egy másik, hasonló gigászi csillagforgó felé. S mindezek közepén egy-egy (vagy több) fekete lyuk, mely érzékelhető módon, roppant bendőként lassan elnyel haldokló csillagot, s mindent, mi rettentő torkába belekerül. Eltűnnek az eseményhorizonton – mondja a kozmológus.

De milyen világba? S már ez a kifejezés sem megfelelő, mert a világosságot, a fényt feltételezi, ám tudható, hogy a fekete lyuk a fényt is kitéríti, elnyeli. Mi ez a másik nem-világ? Túlvilág? De hát a világosság első szótagját magában rejtővel nem illethetjük, akkor mivel? Ellentér? Másikság?

De a mérhetetlen mennyiségű anyag, mely örvényükbe vész, nem tűnhet el nyomtalan, akkor minek kellene neveznünk. Már a névadással gond van, nem csak a fekete lyukak megértésével.

A felfoghatatlan méretű és erejű szivattyúk mivé aprítják, darálják a homo sapiens által felfogható világot? Az ő világát. Láthatatlanná, de létezővé? Semmivé, azaz nemlétezővé? Akkor lehet – munkaelnevezésként – mindez másneműség? Minden ilyen, ami ott, az eseményhorizont mö-

gött, azon túl van. Nélkülünk is, nekünk nem megnyilvánulóan, de létezik? Ahova a fekete lyukak felfoghatatlanul nagy szivattyúi benyelik a mi elfolyósított csillag- és vele bolygórendszereinket, a kozmikus gázokat, s ki tudja, mit. Elméletíró szerint az időt is. A pusztulás tehát maga a halhatatlanság, mert utóbbi az időtől való rettegés feloldása. A képzeletben.

Ez az elszívóhatás (átszívódás) vajon azonos lehet a jobb híján sötét energiának nevezett, máig felderítetlen „űrvákuummal", amely az univerzum részeit egyre gyorsulva a mindenség peremvidékei, a szélei (lehet-e egyáltalán a végtelenben ilyesmi?) sodorja. „Összedolgoznak-e" ezek az elképzelhetetlenül erős szivattyúk, amelyek a beláthatatlanul nagy, de részleteiben érzékelhető létezőt másmilyenné foszlatják? Talán éppen a nekünk (még) láthatatlan sötét anyaggá és energiává? Avagy másneművé?

S nem lehetne-e ez a titokzatos valami láthatatlanul, de mégis csak előttünk, a befelé (lefelé?) egyre nehezebben feltáruló, osztódó részecskék egymáshoz rejtett kötésekkel kapcsolódó univerzumában? Maga az elsőre és legközvetlenebbül is középre, mindennek a legközepébe igyekvést irányító erő. Ahova, az érzékszerveivel már nem láthatóba, de a feltárt belső kötésekbe már behatolt az ember (maghasadás), és erőszakkal energiát nyer, s földi poklot idéz meg. Az egységbe éket verve, rajta rést nyitva. S a szubatomi világban alig egy évtizede felfedezett Higgs-bozon, az „isteni részecske", amely vélhetően a részecskék tömeget nyerését, tehát ősrobbanás fényéből az anyaggá válást előidézte, csak az előőrs volt? Jelecske a titok lényege felé?

És mindújra: vajon miért mindig a középpont felé? A mag felé. Mi ez a mag, mitől az ereje, hogy csak a képletekkel, a homo sapiens jelképeivel leírható részecskék betartják az egybenmaradás főszabályát? Amíg külső erők másra nem késztetik őket…

Utóember (neve onnan, hogy örökös, bár utolsó is lehet éppen) szabadjára engedi a képzeletét. Ő maga engedi? Avagy egy Végzelet (sic!, mert valami más készteti s nem a végzet) játszik el vele, ami képzeletet sugároztat? A Létezés játszik itt önmagával? Miért tenné? Megvan anélkül is. Nélkülünk is. Nem adja ki magát. Miért is tenné? Teszi az ember nélkülit. Emberrel vagy anélkül.

A titoknak mindez nem titokzatos, az csak titoktartó a véges ember előtt. Van. Úgy van, ahogy. Ahogy a firtató ember is.

A titok a Létezést illeti, de csak minket izgat. Ez az izgalom talán az élet értelme. Még ha nem is tudunk róla. Aki ébren alszik, vagy feledésben él – az is ettől nyugtalan. Aki sejt valamit, talán békésebb. Nem érzi magát hiábavalónak. Az erre ráébredők nem üdvözült boldogok, talán

csak megnyugvóak. Nem belenyugvóak, mert az a korai szellemi halál. Valamit már láttak, parányit, mert parányok vagyunk. S az egész nem belátható. Képzelhető, de abban benne foglaltatik a képzelgés, tehát a tévelygés is. Az élet.

A képzelet az embernek megadatott legnagyobb teljesség. A Mindenség teljessége csak a Mindenség számára adatott meg, de kimondani csak az emberi parány képes. Képes, mert képzelete van. A Mindenségnek meg teljessége.

A parány, az Utóember így lehet több önmagánál.

Az Utóember, aki nem kvantumfizikus, sem nem kozmológus, s futurológusságra végképp nem vágyik, így csak véges életének súlyát érzi. Covid-vész idején különösen. Amíg itt van. Föld-művelőként, józan földműveséssel.